

De Franciscusschool
katholiek basisonderwijs

Dyslexieprotocol

Juli 2016

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Zorgcontinuüm lezen
3. Kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs (zorgniveau 1)
 - A. Onderwijsaanbod groep 3
 - B. Onderwijsaanbod groep 4 en groep 5
 - C. Onderwijsaanbod groep 6, 7 en 8
4. Signalering (meetmoment 1,2,3)
5. Begeleiding van leerlingen met lees- en/ of spellingproblemen (zorgniveau 2 en 3)
 - A. Begeleiding binnen school
 - B. Begeleiding buiten school: De leeskliniek
6. Diagnostiek en behandeling dyslexie (zorgniveau 4)
7. Dyslexie
8. Bijlagen
 - a) CED leerlijn technisch lezen
 - b) CED leerlijn spelling
 - c) Dyslexiepas

1. Inleiding

Lees en spellingsproblemen doen zich voor bij ongeveer 10% van de Nederlandse schoolgaande kinderen. De lees- en/ of spellingsprestaties van leerlingen met dyslexie behoren tot de zwakste 3 à 4 % op landelijk genormeerde toetsen zoals de Drie-Minuten-Toets (DMT) en Spellingstoets van Cito.

Dyslexie is een ernstige beperking bij het lezen en/of spellen van taal. Het kan de schoolprestaties van kinderen ernstig belemmeren waardoor kinderen met dyslexie op school mogelijk onder hun niveau presteren. Bij een vroegtijdige signalering en behandeling van de lees en/ of spellingsproblemen kunnen kinderen een aanvaardbaar niveau van technisch lezen, spellen en schrijven bereiken.

Als definitie van dyslexie hanteren we de definitie van Stichting Dyslexie Nederland (2008):

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/ of vlot toepassen van het lezen en/ of spellen op woordniveau.

In dit protocol wordt beschreven hoe op de Franciscusschool wordt gewerkt aan het voorkomen, onderkennen en aanpakken van lees- en spellingsproblemen. De beschrijving is gebaseerd op het protocol 'Leesproblemen en dyslexie' van het expertisecentrum Nederlands (2011).

2. Zorgcontinuüm lezen en spellen

Het zorgcontinuüm lezen beschrijft het aanbod en de begeleiding m.b.t. het technisch lezen en spellen vanaf groep 3. Het aanbod en begeleiding van de leerlingen van groep 1 en 2 m.b.t. de beginnende geletterdheid wordt beschreven in 'Protocol Beginnende Geletterdheid'.

Niveau		Stap	Betrokkenen	Soort begeleiding
Onderwijs continuüm	Continuüm Van zorg			
Basisarrangement	Zorgniveau 1			
Goed lees- en spellingsonderwijs vanaf groep 3 in groepsverband voldoende voor 80% van de leerlingen.	Goed lees- en spellingsonderwijs in groepsverband voor alle leerlingen. (uitwerking zie hfst3.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement. 2. Juist gebruik van effectieve methoden voor lezen en spellen. 3. Gebruik van leerlingvolgsysteem met genormeerde toetsen op het gebied van technisch lezen en spelling. 4. Vermelden lees- en spellingsproblemen familie in Parnassys. 5. Overdracht van leerlingen die problemen ervaren met de ontwikkeling van de beginnende geletterdheid. 6. Instructie in het intensieve instructiegroepje 7. Beschrijving van instructie en aanbod in het groepsplan. 	Leerkracht (met ondersteuning van de intern begeleider)	<p>Kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs met aandacht voor verschillen in onderwijsbehoeften.</p> <p>Intern begeleider ondersteunt en bewaakt de kwaliteit van het onderwijs m.b.v. flitsbezoeken.</p> <p>Leerkrachten voeren collegiale consultaties uit.</p>
	Meetmoment 1 Februari of juni			
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Cito DMT 2. Cito Spelling 3. AVI 4. Vaststellen per toets periode van potentiële uitvallers. 5. Oriëntatie op mogelijke begeleiding vanuit de Leeskliniek. 	<p>Afname door leerkracht.</p> <p>Leerkracht en intern begeleider.</p> <p>Intern begeleider</p>	
Intensief arrangement	Zorgniveau 2			
Intensiveren door 'stapelen': meer instructie en leertijd. Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht boven op het	Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht. Dit aanbod geldt voor leerlingen die een risicoscore behalen op DMT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Extra zorg voor de leerling wordt beschreven in het groepsplan 2. RT in een klein groepje. De RT momenten van deze groepjes zijn zichtbaar in het 	<p>Leerkracht</p> <p>Leerkracht en/ of onderwijsassistent</p>	Intensivering van lees- en/ of spellingsonderwijs door uitbreiding instructie- en oefentijd: 2 x 15 minuten per week, boven op het groepsaanbod.

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

basisarrangement.	en/ of Cito spelling waarvan minimaal 1 score een E, V-score is.	3. Instructie in het intensieve instructiegroepje		
	Meetmoment 2 Februari of juni			
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Cito DMT 2. Cito Spelling 3. AVI 4. Inventarisatie zwakste leerlingen op het gebied van lezen en/ of spelling: risico dyslexielijst. 5. Oriëntatie op mogelijke begeleiding vanuit de Leeskliniek. 	<p>Afname door leerkracht.</p> <p>Leerkracht en intern begeleider.</p> <p>Intern begeleider</p>	
Zeer intensief arrangement	Zorgniveau 3			
Specifieke interventies versterken het intensieve arrangement. Dit arrangement wordt uitgevoerd door de leerkracht. Hij of zij wordt hierbij ondersteund door de leesspecialist en/ of intern begeleider.	Specifieke interventies individueel of in een klein groepje. Dit aanbod geldt voor leerlingen die minimaal 2 x achtereenvolgend een E, V-score hebben behaald op DMT en/ of Cito spelling (met daarbij zwakke scores op DMT).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beschrijving van specifieke interventies geboden tijdens begeleiding/ ondersteuning in een handelingsplan. In het groepsplan wordt verwezen naar dit individuele handelingsplan. 2. Ouders worden geïnformeerd over de geboden RT en de inhoud van het handelingsplan. De rol van ouders, wordt besproken (huiswerk, extra lezen etc). 	<p>Leerkracht, leesspecialist en/ of intern begeleider.</p> <p>Leerkracht</p>	Verdere intensivering van het lees- en/ of spellingsonderwijs door inzet van specifieke interventies: 3 x 20 minuten per week, boven op het groepsaanbod.
	Meetmoment 3 Februari of juni			
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Cito DMT 2. Cito Spelling 3. AVI 4. Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden van dyslexie. 	<p>Afname door leerkracht</p> <p>Leerkracht en intern begeleider</p>	
Zeer intensief arrangement + zorg	Zorgniveau 4			
	Diagnostiek en behandeling door zorgaanbieder dyslexie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaststellen enkelvoudige dyslexie 2. Aanmelding Woerden Wijzer (gemeente) 3. Dossier samenstellen 4. Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek) 5. Gespecialiseerde dyslexiebehandeling 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Intern begeleider 2. Ouders 3. Intern begeleider met leerkracht 4. Zorginstelling 5. Zorginstelling 6. Leerkracht 	Externe behandeling

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

		6. Zorg tot aan dyslexiebehandeling extern, wordt op school vervolgd zoals beschreven in niveau 3.		
--	--	--	--	--

De verdere (praktische) uitwerking van het zorgcontinuüm lezen en spellen wordt in de volgende hoofdstukken beschreven.

3. Kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs (zorgniveau 1)

Voor de ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn, aanvankelijk en voortgezet lezen en spellen werkt de Franciscusschool volgens de leerlijnen zoals zijn vastgelegd door de CED-groep (www.leerlijnen.cedgroep.nl; zie bijlage a) en b)). Deze leerlijnen liggen aan de basis van de groepsplannen taalontwikkeling groep 1 en 2, technisch lezen en spelling. De doelen zoals beschreven in onze groepsplannen zijn (mede) op deze leerlijnen gebaseerd.

Streefdoelen technisch lezen en spelling

Groep	Meetmoment	Avi niveau	Niveau DMT en Spelling
3	M3	-	I, II en III
	E3	E3	I, II en III
4	M4	M4	I, II en III
	E4	E4	I, II en III
5	M5	M5	I, II en III
	E5	E5	I, II en III
6	M6	M6	I, II en III
	E6	E6	I, II en III
7	M7	M7	I, II en III
	E7	E7	I, II en III
8	M8	P	I, II en III

Methoden technisch lezen en spelling

Groep	Technisch lezen + begrijpend lezen	Spelling
Groep 1 en 2	Schatkist taal	Schatkist taal
Groep 3	Veilig Leren Lezen	Veilig Leren Lezen
Groep 4	Timboektoe Tekstverwerken	Taalactief
Groep 5 t/m 8	Timboektoe Tekstverwerken Teksten Nieuwsbegrip (incidenteel)	Taalactief

A. Onderwijsaanbod groep 3

Inleiding

In groep 3 is het doel van het eerste half jaar leesonderwijs (sept.- februari) dat alle letters zijn aangeboden en leerlingen deze bijna allemaal kunnen benoemen. Daarnaast kunnen ze eenvoudige drieklankwoorden ontcijferen. De instructie richt zich op expliciete instructie van het alfabetisch principe. Hierbij wordt de volgorde die de methode Veilig Leren Lezen aangeeft, aangehouden. Letters worden tegelijkertijd uitgesproken en geschreven. Ook werken we met handgebaren. We besteden direct aandacht aan de betekenis van woorden omdat dit helpt bij de automatisering van de woordherkenning. De aangeleerde vaardigheid laten we leerlingen toepassen door te lezen en te schrijven. In het tweede half jaar (februari-juli) is het doel van het leesonderwijs in groep 3 dat het decodeerproces van de leerlingen vlot verloopt. Ze kunnen ingewikkelder wordende woordtypen verklanken en er vindt een verschuiving plaats van nadruk op letter-/ woordniveau naar het lezen van tekst. We passen het ondersteuningsprincipe: voorlezen- koorlezen en doorlezen toe. Naast de instructie op het technisch lezen is er ook aandacht voor: voorlezen, zelfstandig lezen van boekjes die leerlingen interessant vinden en functionele teksten schrijven.

Kernpunten van ons leesonderwijs

- Schrijven koppelen aan de te leren letter
- Instructie verspreiden over de dag
- Voor-koor-door lezen
- Zandloper-lezen
- Bevorderen van leesmotivatie
- Rustige leer/ leesomgeving

Organisatie

Veilig Leren Lezen:

Iedere dag staat technisch lezen minimaal 1 uur op het programma. De instructie wordt, wanneer het rooster dit toelaat, verspreid over de dag. De vorderingen van de leerlingen worden nauwgezet gevolgd met de toetsen van Veilig Leren Lezen. Afhankelijk van de vorderingen van de leerlingen worden zij ingedeeld in verschillende instructieniveaus/ aanpakken: Zon, Raket, Maan, Ster.

Tutor Lezen:

Na de herfstsignalering starten de leerlingen met tutorlezen: ze lezen 1 x in de week 20 minuten met een leesmaatje uit groep 7.

Voorlezen:

De leerkracht leest minimaal 4 x per week voor tijdens het eten en drinken.

Aanbod zwakke lezers

Zwakke lezers krijgen, na de gezamenlijke instructie, een verlengde instructie aangeboden. Tijdens de verlengde instructie worden de bladzijden die gemaakt worden, samen met de leerlingen gelezen. Vervolgens maken de leerlingen de verwerking zelfstandig. De leerkracht kijkt daarbij altijd of de verwerkingsopdracht aansluit bij het lesdoel. Afhankelijk daarvan beslist de leerkracht of deze opdracht gemaakt wordt. In samenspraak met ouders krijgen ouders een gekopieerde versie van 'Veilig en Vlot' mee naar huis om te oefenen op het decoderen van woorden, vloeiend lezen en tempo lezen.

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

RT

De leerkracht geeft RT aan de leerlingen van zijn/ haar eigen groep in de uren dat de vakleerkracht drama geeft aan een andere groep. De groepsleerkracht van de andere groep neemt de groep 3 over waardoor de leerkracht van groep 3 de handen vrij heeft om RT te bieden.

Leerlingen komen in het eerste half jaar in aanmerking voor RT bij de volgende signalen:

- Een onvoldoende resultaat op de eerste 2 of 3 kernen van VLL

Binnen de RT komt in het eerste half jaar het volgende aanbod:

- Connect klanken en letters
- Letters flitsen
- Decoderen woorden

Leerlingen komen in de tweede helft van groep 3 in aanmerking voor RT bij de volgende signalen:

- een IV of een V score op de DMT kaart 1 en 2
- onvoldoende score op de wintersignalering

Binnen de RT komt in de tweede helft van het schooljaar het volgende aanbod:

- Connect woordherkenning
- Letters flitsen
- Woorden flitsen
- Voor-koor-door lezen

Aanbod goede lezers

De leerlingen die goed kunnen lezen werken met Veilig Leren Lezen volgens de Zon-aanpak. Deze leerlingen lezen een leesboek op hun eigen niveau.

B. Onderwijsaanbod groep 4 en groep 5

Inleiding

Kernpunt van ons leesonderwijs in groep 4 en 5 is het stimuleren van het automatisch ofwel vloeiend kunnen lezen. Dit betekent dat de nadruk ligt op het correct, snel en op de juiste toon lezen van teksten. Veelvuldige oefening van het lezen, waarbij grotere hoeveelheden tekst worden gelezen, is hierbij van belang. Leerlingen leren dit het best door te oefenen in een situatie waarin woorden in betekenisvolle context zijn geplaatst (dus goede teksten en boekjes). We noemen dit ook wel het maken van voldoende 'leeskilometers'. Hierbij wordt met name aandacht besteed aan de technische kant van het lezen (het verklanken van woorden), maar er is ook zeker aandacht voor de betekenis en beleving van de tekst. Wanneer leerlingen het moeilijk vinden om vloeiend te lezen wordt het ondersteuningsprincipe voor-koor-door lezen toegepast. Bij het hardop lezen krijgen leerlingen directe feedback op het lezen (een fout gelezen woord, wordt direct gecorrigeerd). Er heerst rust in de klas op het moment dat er wordt gelezen.

Kernpunt van ons spellingonderwijs is om leerlingen actief te betrekken bij de les en actief te laten nadenken. Spellingonderwijs mag niet te voorspelbaar zijn. In elke les staat 1 spellingprobleem centraal, maar de leerlingen krijgen ook woorden met andere en meerdere spellingproblemen aangeboden. Leerlingen krijgen geen woordpakketten maar oplossingsstrategieën aangeleerd.

Kernpunten van ons leesonderwijs

- Instructie
- Verlengde instructie voor zwakke lezers
- Differentiatie naar tempo en niveau
- Individueel niveau lezen
- Samenlezen
- Zandloper lezen
- Remediering m.b.v. computersoftware Timboektoe
- Bevorderen van leesmotivatie
- Rustige leer/ leesomgeving

Kernpunten van ons spellingonderwijs

- In elke basisweek, 1 nieuwe spellingscategorie
- Elke week 2 eerder aangeboden categorieën
- Aanbieden van oplossingsstrategieën
- Verlengde instructie voor zwakke spellers
- Differentiatie naar niveau

Organisatie

Timboektoe

4 x per week, 30 minuten lang staat technisch lezen via de methode Timboektoe op het rooster. De vorderingen van de leerlingen worden nauwgezet gevolgd met de methode-onafhankelijke toetsen van Cito.

'Vrij lezen'

In het rooster wordt elke dag tijd (minimaal 15 minuten per dag) gereserveerd voor het lezen in het 'eigen' leesboek. Wanneer kinderen zelf een boek mogen uitkiezen die past bij hun interesse wordt het leesplezier en de leesmotivatie van elke leerling bevorderd.

Voorlezen:

De leerkracht leest minimaal 4 x per week voor tijdens het eten en drinken.

Spelling Taalactief:

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

4 x per week, 30 minuten lang staat spellen via de methode Taalactief spelling op het rooster. De vorderingen van de leerlingen worden nauwgezet gevolgd met de methodengebonden toetsen van Taalactief.

Aanbod zwakke lezers

- Instructie via het digibord
- Verlengde instructie
- Begeleide inoefening
- Doelkaarten Timboektoe
- Samen lezen in combiboekjes
- Software met aparte programma's voor radende, spellende en extra vertraagde lezers.
- In samenspraak met ouders worden kopieën meegegeven van de doelkaarten van Timboektoe of leeskaarten van de DMT-map van Luc Koning, zodat leerlingen, indien nodig, ook thuis kunnen oefenen

Aanbod zwakke spellers

Leerlingen die meer moeite hebben met spelling krijgen verlengde instructie aangeboden van de leerkracht. Wanneer dit niet voldoende is voor een leerling biedt de methode Taalactief Spelling de map speciale spellingbegeleiding. In deze map worden twee routes aangeboden:

1. De preteachingroute:

In deze route geeft de leerkracht stapsgewijze pre-instructie voor elke instructieles en extra oefenmateriaal tot aan het minimumniveau (1* in Taal Actief). Na deze extra instructie en oefening volgen de leerlingen het reguliere spellingprogramma.

2. De individuele route:

In deze route krijgen de leerlingen pre-instructies en deels vervangende lessen. De leerlingen volgen dus niet altijd het reguliere programma. Dat betekent dat leerlingen het basisoniveau (2*) niet volledig zullen halen. Wel wordt gestreefd naar beheersing op het minimumniveau (1*).

RT

De leerkracht geeft RT aan de leerlingen van zijn/ haar eigen groep in de uren dat de vakleerkracht drama geeft aan een andere groep. De groepsleerkracht van de andere groep neemt groep 4 of groep 5 over waardoor de leerkracht van groep 4 of groep 5 de handen vrij heeft om RT te bieden.

Leerlingen komen in aanmerking voor RT bij de volgende signalen:

- Risicoscore(s), waaronder een E-V score op de DMT kaart 1,2,3
- Risicoscore(s), waaronder een E-V score op Cito spelling

Binnen de RT komt het volgende aanbod:

- Connect vloeiend lezen
- Koor-door lezen
- Duolezen
- Letters en woorden flitsen
- DMT oefenmap Luc Koning
- Map speciale spelling begeleiding
- Spelling in de lift

Aanbod goede lezers en spellers

De leerlingen die goed kunnen lezen en spellen werken volgens de aanpak van de verkorte instructie (instructie-onafhankelijke groep). Deze leerlingen krijgen meer uitdaging d.m.v. de leeskaarten van Timboektoe. Daarnaast lezen de leerlingen in een leesboek op hun eigen niveau.

C. Onderwijsaanbod groep 6, 7 en 8

Inleiding

Het voornaamste doel voor het leesonderwijs in groep 6, 7 en 8 is:

- Leerlingen laten een stijgende ontwikkelingslijn zien, waarbij het maken van leeskilometers het belangrijkste middel is.
- Het stimuleren van het leesplezier door bewuster stil te staan bij leesbeleving.
- Uit onderzoek is gebleken dat leerlingen, wanneer ze AVI –M5 beheersen, de meeste vooruitgang laten zien op het gebied van technisch lezen wanneer ze stil lezen. Hier ligt in groep 6 t/m 8 dan ook het zwaartepunt.

De nadruk ligt op het correct, snel en op de juiste toon lezen van teksten. Veelvuldige oefening van het lezen, waarbij grotere hoeveelheden tekst worden gelezen, is hierbij van belang. Leerlingen leren dit het best door te oefenen in een situatie waarin woorden in betekenisvolle context zijn geplaatst (dus goede teksten en boekjes). We noemen dit ook wel het maken van voldoende 'leeskilometers'. Hierbij wordt met name aandacht besteed aan de technische kant van het lezen (het verklanken van woorden), maar er is ook zeker aandacht voor de betekenis en beleving van de tekst. Wanneer leerlingen het moeilijk vinden om vloeiend te lezen wordt het ondersteuningsprincipe voor-koor-door lezen toegepast. Bij het hardop lezen krijgen leerlingen directe feedback op het lezen (een fout gelezen woord, wordt direct gecorrigeerd). Er heerst rust in de klas op het moment dat er wordt gelezen.

Leerlingen lezen minimaal 25 leeftijdsadequate boeken per jaar waarbij de leerkracht motiveert en ondersteunt bij de boekkeuze. Leerlingen boeken die passen bij hun interesse. Er is aandacht voor verhalende en informatieve boeken.

Kernpunt van ons spellingonderwijs is om leerlingen actief te betrekken bij de les en actief te laten nadenken. Spellingonderwijs mag niet te voorspelbaar zijn. In elke les staat 1 spellingprobleem centraal, maar de leerlingen krijgen ook woorden met andere en meerdere spellingproblemen aangeboden. Leerlingen krijgen geen woordpakketten maar oplossingsstrategieën aangeleerd. Vanaf eind groep 6 wordt er gestart met werkwoordspelling. De helft van de spellingslessen gaan dan over het correct leren schrijven van werkwoorden. Bij werkwoordspelling wordt er een beroep gedaan op de kennis van grammaticale begrippen en het inzicht in relaties tussen zinsdelen.

Kernpunten van ons leesonderwijs

- Instructie
- Verlengde instructie voor zwakke lezers
- Differentiatie naar tempo en niveau
- Individueel niveau lezen (stillezen)
- Samenlezen
- Remediering m.b.v. computersoftware Timboektoe
- Bevorderen leesmotivatie
- Rustige leer/ leesomgeving

Kernpunten van ons spellingonderwijs

- In elke basisweek, 1 nieuwe spellingscategorie
- Elke week 2 eerder aangeboden categorieën
- Vanaf eind groep 6 werkwoordspelling
- Aanbieden van oplossingsstrategieën
- Verlengde instructie voor zwakke spellers
- Differentiatie naar niveau

Organisatie

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

Timboektoe

2x per week, 40 minuten (groep 6 en 7) of 1 x per week, 40 minuten (groep 8) lang staat technisch lezen via de methode Timboektoe op het rooster. De vorderingen van de leerlingen worden nauwgezet gevolgd met de methode-onafhankelijke toetsen van Cito.

'Vrij lezen'

In het rooster wordt elke dag tijd (minimaal 15 minuten per dag) gereserveerd voor het lezen in het 'eigen' leesboek. Wanneer kinderen zelf een boek mogen uitkiezen die past bij hun interesse wordt het leesplezier en de leesmotivatie van elke leerling bevordert.

Voorlezen:

De leerkracht leest minimaal 4 x per week voor tijdens het eten en drinken.

Spelling Taalactief:

4 x per week, 30 minuten lang staat technisch lezen via de methode Taalactief spelling op het rooster. De vorderingen van de leerlingen worden nauwgezet gevolgd met de methodengebonden toetsen van Taalactief.

Aanbod zwakke lezers

- Instructie via het digibord
- Verlengde instructie
- Begeleide inoefening
- Doelkaarten Timboektoe
- Samen lezen in combiboekjes
- Software met aparte programma's voor radende, spellende en extra vertraagde lezers.
- In samenspraak met ouders worden kopieën meegegeven van de doelkaarten van Timboektoe of leeskaarten van de DMT-map van Luc Koning, zodat leerlingen, indien nodig, ook thuis kunnen oefenen

Aanbod zwakke spellers

Leerlingen die meer moeite hebben met spelling krijgen verlengde instructie aangeboden van de leerkracht. Wanneer dit niet voldoende is voor een leerling biedt de methode Taalactief Spelling de map speciale spellingbegeleiding. In deze map worden twee routes aangeboden:

3. De preteachingroute:

In deze route geeft de leerkracht stapsgewijze pre-instructie voor elke instructieles en extra oefenmateriaal tot aan het minimumniveau (1* in Taal Actief). Na deze extra instructie en oefening volgen de leerlingen het reguliere spellingprogramma.

4. De individuele route:

In deze route krijgen de leerlingen pre-instructies en deels vervangende lessen. De leerlingen volgen dus niet altijd het reguliere programma. Dat betekent dat leerlingen het basisniveau (2*) niet volledig zullen halen. Wel wordt gestreefd naar beheersing op het minimumniveau (1*).

RT

De leerkracht geeft RT aan de leerlingen van zijn/ haar eigen groep in de uren dat de vakleerkracht drama geeft aan een andere groep. De groepsleerkracht van de andere groep neemt groep 4 of groep 5 over waardoor de leerkracht van groep 4 of groep 5 de handen vrij heeft om RT te bieden.

Leerlingen komen in aanmerking voor RT bij de volgende signalen:

- Risicoscore(s), waaronder een E-V score op de DMT kaart 1,2,3
- Risicoscore(s), waaronder een E-V score op Cito spelling
-

Binnen de RT komt het volgende aanbod:

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

- Connect vloeiend lezen
- Koor-door lezen
- Duolezen
- Letters en woorden flitsen
- DMT oefenmap Luc Koning
- Map speciale spelling begeleiding
- Spelling in de lift

Aanbod goede lezers en spellers

De leerlingen die goed kunnen lezen en spellen werken volgens de aanpak van de verkorte instructie (instructie-onafhankelijke groep). Deze leerlingen krijgen meer uitdaging d.m.v. de leeskaarten van Timboektoe. Daarnaast lezen de leerlingen in een leesboek op hun eigen niveau.

4. Signalering (meetmoment 1, 2, 3)

Groep	instrument	Risicoscore lees- en spellingsproblemen
Groep 2	<u>Meetmoment februari:</u> Cito Taal voor Kleuters Screeningsinstrument dyslexie (zie bijlage 1)	
Groep 3	<u>Meetmoment oktober:</u> Herfstsignalering (VLL) <u>Meetmoment februari:</u> Wintersignalering (VLL) Cito DMT kaart 1 en 2 <u>Meetmoment april:</u> Lentesignalering (VLL) <u>Meetmoment juni:</u> Cito DMT kaart 1, 2 en 3 AVI Cito spelling	Normering VLL Normering VLL IV en V score Normering VLL IV en V score AVI Start IV en V score
Groep 4	<u>Meetmoment september:</u> Pi-dictee <u>Meetmoment oktober:</u> AVI <u>Meetmoment februari:</u> DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling <u>Meetmoment juni:</u> DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling	AVI M3 IV en V score AVI E3 IV en V score IV en V score AVI M4 IV en V score
Groep 5 t/m 7	<u>Meetmoment september:</u> Pi-dictee <u>Meetmoment februari:</u> DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling <u>Meetmoment juni:</u> DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling	D en E score IV en V score Meer dan een jaar achterstand IV en V score IV en V score Meer dan een jaar achterstand IV en V score
Groep 8	<u>Meetmoment september:</u> Pi-dictee <u>Meetmoment februari:</u> DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling	D en E score IV en V score Meer dan een jaar achterstand IV en V score

De intern begeleider inventariseert na elke toetsperiode van elke groep welke leerlingen een risicoscore hebben behaald op de technisch leestoetsen en spellingstoetsen. Deze inventarisatie wordt tijdens de groepsbespreking met de leerkracht besproken. Alle leerlingen met een risicoscore worden nauwgezet gevolgd door middel van de methoden toetsen, het Pi-dictee en extra ingezette leestoetsen (bv. Cito DMT, AVI en de toetsen van Struiksmā).

5. Begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen (zorgniveau 2 en 3)

A. Begeleiding binnen school

De begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen maakt onderdeel uit van de zorgstructuur binnen de groep. Deze zal binnen de groep door de groepsleerkracht worden uitgevoerd en wordt op de volgende manier vormgegeven:

Zorgniveau 2	
Wie?	De leerlingen met minimaal 1 E, V score op Cito DMT en/ of Cito spelling
Groepsaanbod	De leerlingen met risico-scores (waarvan minimaal 1 x een E, V-score) zijn in de intensieve instructiegroep (verlengde instructiegroep) bij technisch lezen en/ of spelling geplaatst waardoor de leerlingen met problemen extra instructie van de leerkracht krijgen. Deze begeleiding is onderdeel van het groepsaanbod.
Extra aanbod	De leerlingen met risico-scores (waarvan minimaal 1 x een E, V-score) krijgen boven op het groepsaanbod extra instructie- en begeleidingstijd, 2 x 15 minuten per week. Dit wordt gerealiseerd tijdens zelfstandig werken en/ of op momenten waarop de leerkracht geen groepsverantwoordelijkheid heeft zoals tijdens het vak drama. De begeleiding wordt beschreven in het groepsplan.

Zorgniveau 3	
Wie?	De leerlingen met minimaal 2 E, V scores op Cito DMT en/ of minimaal 2 E, V scores op Cito spelling met daarbij zwakke leesscores op de DMT.
Groepsaanbod	Deze leerlingen zijn in de intensieve instructiegroep (verlengde instructiegroep) bij technisch lezen en/ of spelling geplaatst waardoor de leerlingen met problemen extra instructie van de leerkracht krijgen. Deze begeleiding is onderdeel van het groepsaanbod.
Extra aanbod	Voor deze leerlingen wordt een individueel handelingsplan geschreven onder begeleiding van de leesspecialist en/ of intern begeleider. De leerling krijgt boven op het groepsaanbod 3 x 20 minuten per week, intensieve begeleiding op lezen en/ of spelling. Deze begeleiding wordt geboden door de groepsleerkracht en kan plaatsvinden individueel of in een klein groepje. Dit wordt gerealiseerd tijdens zelfstandig werken en/ of op momenten waarop de leerkracht geen groepsverantwoordelijkheid heeft zoals tijdens het vak drama. Het individuele handelingsplan wordt altijd met ouders besproken evenals de rol die ouders kunnen spelen bij de begeleiding (thuis extra lezen, huiswerk e.d.) van hun kind.

Er wordt voor de begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen gebruik gemaakt van de volgende materialen:

Technisch lezen	Spelling
Methodemateriaal	Methodemateriaal
Veilig Leren Lezen - Letterzetter - VLL computerprogramma - Veilig in stapjes	Veilig Leren Lezen - Letterzetter - VLL computerprogramma - Veilig in stapjes
Timboektoe - Computerprogramma -	Taalactief - Map Speciale spellingbegeleiding -
RT materiaal	RT materiaal
DMT -oefenmap M3 naar M8 (Pravoo)	Spelling in de Lift (Thieme Meulenhoff)
Computerprogramma in PRO	Computerprogramma in PRO
Connect lezen	Ambrasoft
Ralfi lezen	Stempels
Ambrasoft	
Piccolo voortgezet technisch lezen	
Zuidvallei voor de radende lezer	

B. Begeleiding buiten school

Leeskliniek (Samenwerkingsverband Passenderwijs)

Het is voor sommige leerlingen mogelijk om in niveau 2 of niveau 3 gebruik te maken van de Leeskliniek van het samenwerkingsverband Passenderwijs. De intern begeleider overlegt met het samenwerkingsverband welke leerlingen in aanmerking komen voor deze begeleiding.

De leeskliniek biedt leesconsultaties en begeleidingen, waarbij de leerkracht ondersteund wordt en de ouders actief bij het leesproces worden betrokken. Voor kinderen uit de groepen (eind) 3, 4 en begin groep 5, bij wie het leesproces slecht verloopt, kan hulp worden geboden vanuit de Leeskliniek.

Aanmelding

Een kind wordt aangemeld wanneer er ondanks intensieve leeshulp op school weinig of geen vooruitgang in de leesontwikkeling is. De aanmelding wordt gedaan door de school, bij het Loket van Passenderwijs, en verloopt via het groeidocument. Bij de aanmelding wordt gekeken of de leerling in aanmerking kan komen voor een dyslexiebegeleiding via de gemeente. Wanneer hiervan sprake is, wordt de leerling niet binnen de Leeskliniek geplaatst, maar verwezen naar deze langduriger zorg.

Consultatie en intake

Na aanmelding volgt er meestal een leesconsultatie op de school van de leerling. Hierbij wordt een kort leesonderzoek gedaan en worden adviezen voor de school en ouders gegeven. Ook wordt bekeken of de leerling plaatsbaar is voor begeleiding in de Leeskliniek. Bij plaatsbaarheid vindt er een intake gesprek plaats met ouders en school.

Begeleiding

In een blok van 7 à 8 weken wordt er individuele begeleiding geboden, ter bevordering van het technisch leesproces. De begeleiding wordt 2 x per week, 40 minuten gegeven op locatie van de Leeskliniek (meestal de Keerkring). Daarnaast wordt verwacht dat er thuis 6 x per week wordt gelezen en op school minimaal 2x per week extra. De leerling krijgt een leeskoffertje, waarin het materiaal naar huis/ school wordt meegegeven. Na de behandelperiode vindt er een evaluatiegesprek plaats op school.

(Bron: www.passenderwijs.nl)

6. Zeer intensief arrangement (zorgniveau 4)

Criteria:

Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als:

1. De scores op de 3 hoofdmetingen zijn:
 - Technisch lezen (DMT): V-(min)score of E-score (laagste 10%)

OF

- Technisch lezen (DMT): V-score of lage D-score (laagste 20%)
 - Spelling: V-(min) score of E-score (laagste 10%)
2. Begeleiding op alle zorgniveaus voldoet aan de kenmerken van effectief handelen.

Procedure:

De leerkracht bespreekt met ouders dat hun kind in aanmerking komt voor een doorverwijzing naar de zorg. De ouders vragen een dyslexieonderzoek aan bij Woerdenwijzer (niet de school). Ouders kunnen op de website van Woerdenwijzer, www.Woerdenwijzer.nl een ondersteuningsplan en leerlingformulier downloaden. De intern begeleider verzamelt het dossier van de leerling en bespreekt dit met ouders. Ouders kunnen met het dossier, het ingevulde ondersteuningsplan en leerlingformulier een aanvraag doen voor dyslexieonderzoek bij de gemeente. De gemeente geeft na goedkeuring van alle documenten een beschikking af. Ouders kunnen met deze beschikking een onderzoek in gang zetten bij de (dyslexie)zorgaanbieder van hun keuze. Een consulent van Woerdenwijzer zal ouders daarover informeren.

Het onderzoek bestaat uit twee delen:

- een intelligentieonderzoek
- lees- en spelling onderzoek

Bij vaststelling van ernstige, enkelvoudige dyslexie wordt er een dyslexieverklaring afgegeven en heeft de leerling recht op dyslexiebehandeling bij een zorgaanbieder naar keuze.

7. Diagnose dyslexie op school

In de dyslexieverklaring staat vermeld van welke compenserende en dispenserende maatregelen de leerling gebruik mag maken. In een periode van 6 weken krijgt de leerling allereerst alle aanwezige compenserende hulpmiddelen aangeboden. Na deze periode bespreekt de intern begeleider deze maatregelen met de leerling en ouders en legt de afspraken vast in een dyslexiepas (zie bijlage c)). Deze pas wordt ondertekend door de leerling, ouders, intern begeleider en leerkracht. Aan het begin van elk schooljaar bekijkt de intern begeleider samen met de leerling welke maatregelen nog ingezet (kunnen) worden en welke niet meer nodig zijn.

Leerlingen die gediagnosticeerd zijn met dyslexie kunnen naast verschillende compenserende en dispenserende maatregelen gebruik maken van de volgende digitale hulpmiddelen:

a. Een I-Pad met de AppWriter

Op school is op dit moment een iPad beschikbaar met de AppWriter. De AppWriter is compenserende dyslexiesoftware voor de iPad. Deze is speciaal ontwikkeld om iedereen met lees- en/ of schrijfproblemen in staat te stellen zelfstandig teksten te lezen en zoveel mogelijk foutloos te schrijven. De Franciscusschool heeft een schoollicentie voor de iPad. Teksten en OCR-herkende PDF's kunnen worden voorgelezen, speciale woordvoorspellers maken beter spellen mogelijk. Met de OCR functie kunnen zelfgemaakte foto's van documenten worden voorgelezen. De voorleesstemmen zijn van hoge kwaliteit en klinken heel natuurlijk. Voorlezen van tekst kan op verschillende manieren: vanaf de positie van de cursor, met een geselecteerd tekstgedeelte en meespreken tijdens het typen. Tegelijkertijd wordt de voor te lezen tekst gemarkeerd met een meeleescursor.

b. Kurzweil

Op veel computers is het programma Kurzweil geïnstalleerd waar leerlingen met dyslexie gebruik van kunnen maken. De Cito-toetsen staan in Kurzweil zodat leerlingen met dyslexie de Cito-toets met behulp van Kurzweil kunnen maken. Naast de Cito-toetsen kunnen leerlingen hun spelling oefenen via Kurzweil.

c. Audiobestanden van de zaakvakken (aardrijkskunde, geschiedenis en natuur)

In samenspraak met ouders kunnen deze audiobestanden met thuis worden gedeeld wanneer dit bv. nodig is bij de voorbereiding of huiswerk van deze lessen.

d. App Lex van Dedicon

Wanneer leerlingen vanuit thuis de beschikking hebben over een iPad of een tablet waarop zij de gratis Lex-app hebben geïnstalleerd en deze ook op school mogen gebruiken, kan school de benodigde bestanden voor deze app bestellen via Dedicon. Het gaat hierbij om de tekstbestanden van de vakken taal (Taalactief) en begrijpend lezen (Tekstverwerken). Het voordeel hiervan is dat de leerling ook thuis gebruik kan maken van deze bestanden.

Om deze digitale hulpmiddelen goed te kunnen gebruiken, worden de leerlingen in de eerste periode begeleid door de leerkrachten van de plusklas en de eigen groepsleerkracht.

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

8. Bijlagen

- a) Leerlijnen CED/ SLO Technisch lezen
- b) Leerlijnen CED/ SLO Spelling
- c) Dyslexiepas

Bijlage a)

CED leerlijn technisch lezen

Groep 1	Groep 2
<p>Deelt een zin op in woorden Deelt samengestelde woorden op in afzonderlijke componenten Deelt woorden op in klankgroepen Verbindt klankgroepen tot woorden Zegt samen met iemand anders rijmpjes op Zegt individueel rijmpjes op Herkent eindrijm Past eindrijm toe: ontdekt en produceert zelf eindrijm</p>	<p>Herkent beginrijm in langgerekte woorden Herkent beginrijm in gewoon uitgesproken woorden Past beginrijm toe Maakt de beginklank van een woord los van de rest van het woord Synthetiseert drieklankwoorden (mkm) auditief Benoemt een aantal letters correct</p>

Groep 3	Groep 4
<p>AVI-START Herkennt direct de lidwoorden de, het en een Herkennt simpele woorden, zoals teen, boom, boot, etc.</p> <p>AVI-M3 Leest zinnen met ongeveer 6 woorden zonder hoofdletters Leest korte zinnen met één zin per regel Leest geen samengestelde zinnen Benoemt vlot alle grafemen Leest eenlettergrepige woorden zonder leesmoelijkheden Leest vlot klankzuivere (M)K(M) (jaap, om, juf, ik, pen, boos)</p> <p>AVI-E3 Leest zinnen met ongeveer 7 woorden Leest één zin per regel met hoofdletters Leest vlot nevenschikkende samengestelde zinnen Leest vlot eenvoudige tweelettergrepige of samengestelde woorden (ro-ver, voet-bal) Leest vlot eenlettergrepige woorden eindigend op dt, ng of nk Leest vlot twee en drie medeklinkers vooraan en/of achteraan MKMM/ MMKM/ MMKMM, MMMKM MKMMM Leest vlot verkleinwoorden</p>	<p>AVI-M4 Leest zinnen met ongeveer 8 woorden met de juiste intonatie Leest vlot korte zinnen die betekenisvol zijn afgebroken en doorlopen op de volgende regel (iedere zin begint op een nieuwe regel) Leest samengestelde zinnen, nevenschikkend en onderschikkend Leest vlot alle typen eenlettergrepige en tweelettergrepige en drieletterige woorden zonder leesmoelijkheden Leest met een middelgroot lettertype</p> <p>AVI-E4 Leest een doorlopende tekst met zinnen van ongeveer 9 woorden Leest drie- en meerlettergrepige woorden met het voorvoegsel ge-, be-, ver- zonder leesmoelijkheden Leest woorden op -tie uitgesproken als -/tsie/ Leest leenwoorden zonder afwijkende klanktekenrelaties (portemonnee, diskette)</p>

Groep 5	Groep 6
<p>AVI-M5 Leest zinnen met ongeveer 10 woorden met de juiste intonatie Leest samengestelde zinnen Leest drie- en meerlettergrepige woorden zonder leesmoelijkheden Leest waar nodig de klanken -c- als /k/, -c- als</p>	<p>AVI-M6 Leest zinnen met ongeveer 11 woorden met de juiste intonatie Leest meerlettergrepige woorden met -ou- als/oe/ Leest drie- en meerlettergrepige woorden met leesmoelijkheden Leest woorden met de lettercombinatie -air-</p>

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

<p>/s/, ch als /sj/ en g als /zj/ Leest woorden met een -y-, -x-, -'s, 's- Leest woorden die eindigen op -y Leest meerlettergrepige woorden met -tie erin (vakantiepret) Leest meerlettergrepige woorden met -i als /ie/ (sigaretten) Leest woorden eindigend op open lettergreep: domino, piano Leest met een klein lettertype AVI-E5 Leest zinnen met ongeveer 10 á 11 woorden met de juiste intonatie Leest alle drie- en meerlettergrepige woorden zonder leesmoelijkheden Leest woorden met -ch- als /sj/-, -ge als -/zje/-, -eau- als -/oo/- Leest woorden eindigend op -isch</p>	<p>Leest meerlettergrepige en laagfrequente leenwoorden Leest woorden met een trema Leest woorden met meerdere open lettergrepen (materialen) AVI-E6 Leest zinnen met ongeveer 11 á 12 woorden met de juiste intonatie Leest meerlettergrepige woorden met -eau erin (bureaustoel) Leest meerlettergrepige woorden die eindigen op - ele, eaal, ueel, of iele Leest eigentijdse nieuwe woorden (e-mailen) Leest alle woordtypen</p>
---	---

Groep 7	Groep 8
<p>AVI-M7 Leest zinnen met ongeveer 12 á 13 woorden met de juiste intonatie AVI-E7 Leest zinnen met ongeveer 13 á 14 woorden met de juiste intonatie</p>	<p>AVI-PLUS Leest zinnen met meer dan 14 woorden met de juiste intonatie</p>

Bijlage b)

CED leerlijn spelling

Groep 1	Groep 2
	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen analyseren klankzuivere woorden in afzonderlijke klanken in de juiste volgorde (m/a/n, b/r/oe/k). - Leerlingen koppelen letters aan klanken (b, ij, aa, e, enz.).

Groep 3	Groep 4
<ol style="list-style-type: none"> 1. Leerlingen spellen klankzuivere woorden van 2 en 3 klanken van medeklinker(s) en klinkers die door 1 letter worden weergegeven (pen, bol). <i>(Komt overeen met categorie 1 Cito M3, E3)</i> 2. Leerlingen spellen klankzuivere woorden van 2 en 3 klanken van medeklinker(s) en klinkers die door 2 dezelfde letters worden weergegeven (boom, aap). <i>(Komt overeen met categorie 1 Cito M3, E3)</i> 3. Leerlingen spellen klankzuivere woorden van 2 en 3 klanken van medeklinker(s) en klinkers die door 2 verschillende letters worden weergegeven (pijn, huis). <i>(Komt overeen met categorie 1 Cito M3, E3)</i> 4. Leerlingen spellen klankzuivere woorden met combinaties van 2 medeklinkers vooraan of achteraan (bloem, kast). <i>(Komt overeen met categorie 2 Cito M3, E3, M4)</i> 5. Leerlingen spellen klankzuivere woorden met combinaties van 2 medeklinkers vooraan en achteraan (krant, sport). <i>(Komt overeen met categorie 3 Cito E3, M4)</i> 6. Leerlingen spellen woorden met 2 medeklinkers achteraan, die met een tussenklank worden uitgesproken (melk, warm, park). <i>(Komt overeen met categorie 4 Cito E3, M4)</i> 7. Leerlingen spellen woorden met meer dan 2 medeklinkers achter elkaar (markt, straat, strik, korst). <i>(Komt overeen met categorie 5 Cito E3, M4)</i> 8. Leerlingen spellen woorden met sch(r) (school, schrift). <i>(Komt overeen met categorie 6 Cito E3, M4, E4) (Ook in M5, E5 in samenstellingen 6+)</i> 9. Leerlingen spellen woorden met -ng en - 	<ol style="list-style-type: none"> 10. Leerlingen spellen samenstellingen met de geleerde woorden uit het aanbod van groep 3 (fietsbel, taalschrift, tuinslang). <i>(komt overeen me categorie 13 Cito M4) (ook in E5, M6, E6 in samenstellingen 13+)</i> 11. Leerlingen spellen woorden met v(f) of z(s) inclusief samenstellingen (vel, zwart, vliegtuig, feestmuts). <i>(komt overeen met categorie 8 Cito M4, E4) (ook in M5 samenstellingen)</i> 12. Leerlingen spellen woorden met aai, ooi, oei inclusief samenstellingen (nooit, gloeilamp). <i>(komt overeen met categorie 12 Cito M4) (ook in M5 samenstellingen 12+)</i> 13. Leerlingen spellen woorden met eer, oor, eur inclusief samenstellingen (meer, kleurboek). <i>(komt overeen met categorie 14 Cito M4, E4) (ook in M5 in samenstellingen 14+)</i> 14. Leerlingen spellen woorden met ei (ij) inclusief samenstellingen (klein, schoolplein). <i>(komt overeen met categorie 14 Cito M4, E4) (ook in M5, M6, E6, M7, E7 in samenstelling 11+)</i> 15. Leerlingen spellen woorden met -d (of -t) achteraan inclusief samenstellingen (hond, kleinkind). <i>(komt overeen met categorie 18 Cito M4, E4) (ook in M5, E5, M6 in samenstelling 18+)</i> 16. Leerlingen spellen eenvoudige verkleinwoorden op -je, -tje (kusje, treintje). <i>(komt overeen met categorie 9 Cito M4) (ook in E5, M6 in samenstellingen 9+)</i> 17. Leerlingen spellen woorden van 2 klankgroepen waarvan de eerste onbeklemtoond is (gezin, verhaal). <i>(komt overeen met categorie 10, Cito M4, E4) (ook in M5 in samenstellingen 10+)</i> 18. Leerlingen spellen woorden met -ch en -cht inclusief samenstellingen (lach, zonlicht). <i>(komt overeen met categorie</i>

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

<p>nk (bank, kring, streng). (Komt overeen met categorie 7 Cito E3, M4, E4) (Ook in M5, E5, M6 in samenstellingen 7+)</p>	<p>17 Cito E4) (ook in M5, E5, M6, E7 in samenstellingen 17+)</p> <p>19. Leerlingen spellen woorden met uw, eeuw, ieuw inclusief samenstellingen (nieuw, sneeuwvui). (komt overeen met categorie 19 Cito E4) (ook in M5, E5 in samenstellingen 19+)</p> <p>20. Leerlingen spellen woorden met au en ou, inclusief de samenstellingen (gauw, hout, lichtblauw, badzout). (Komt overeen met categorie 16 Cito E4) (Ook in E5, M6, E6, M7 in samenstellingen 16+)</p> <p>21. Leerlingen spellen woorden van 2 klankgroepen waarvan de tweede onbeklemtoond is en met een -e- worden geschreven (goede, buiten). Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus op 1F</p> <p>22. Leerlingen spellen woorden met de klanken /aa/, /ee/, /oo/, /uu/ achteraan (ja, nee, zo, nu) (Komt overeen met categorie 15 Cito E4) (Ook in M5 in samenstellingen 15+)</p> <p>23. Leerlingen spellen woorden van 2 klankgroepen met de klanken /aa/, /ee/, /oo/, /uu/ aan het eind van de eerste klankgroep (water, beker, molen, bureu). Ook wel genoemd: open lettergreep. (komt overeen met categorie 20 Cito E4) (ook in M5, E5, M6, E6 in samenstellingen 20+)</p> <p>24. Leerlingen spellen woorden van 2 klankgroepen met de klanken /a/, /e/, /i/, /o/, /u/ aan het eind van de eerste klankgroep (appel, letter, zitten, koffer, jullie). Ook wel genoemd: gesloten lettergreep. (komt overeen met categorie 21 Cito E4) (ook in M5, E5, M6, E6 in samenstellingen 21+)</p>
---	--

Groep 5	Groep 6
<p>25. Leerlingen spellen hoofdletters aan het begin van een zin en bij namen van personen (Petra, John Demirbas). Leerlingen zetten een punt, een vraagteken of een uitroepteken aan het eind van de zin. (Komt overeen met categorie 37 Cito M7)</p> <p>26. Leerlingen spellen woorden van 2 klankgroepen waarvan de tweede onbeklemtoond is en met -ig of -lijk (aardig, moeilijk). (Komt overeen met categorie 24 Cito M5, E5, M6, M7)</p> <p>27. Leerlingen spellen samenstellingen met meer dan twee medeklinkers na elkaar</p>	<p>32. Leerlingen kennen de noodzakelijke begrippen voor werkwoordspelling (onderwerp, werkwoord, persoonsvorm e.d.). Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus op 1F</p> <p>33. Leerlingen vervoegen en spellen gewone werkwoorden in de tegenwoordige tijd (ik loop, hij loopt, wij lopen, het gebeurt). (Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7 categorie 1.1)</p> <p>34. Leerlingen vervoegen en spellen bijzondere werkwoorden in de tegenwoordige tijd (hij heeft, jij bent). (Komt overeen met Cito</p>

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

<p>(valstrik, fietstocht, kerstfeest, marktplein, vluchtstrook). (Komt overeen met categorie 13+ Cito M5, E5)</p> <p>28. Leerlingen spellen woorden met twee klankgroepen waarin moeilijke letters als ei, ou/au g/ch herhaald worden (paleis, vijver, opdracht, inhoud, houden, augurk, lachen). (Komt overeen met categorie 11+ en 17+ Cito M5)</p> <p>29. Leerlingen spellen verkleinwoorden op – (d)je, -etje, -pje (vriendje, rolletje, boompje) (komt overeen met categorie 9+ Cito E5)</p> <p>30. Leerlingen spellen woorden waar bij verlenging de f in een v of de s in een z verandert (brief→brieven, boos→boze). (Komt overeen met categorie 22 Cito E5, M6)</p> <p>31. Leerlingen spellen woorden met –em, –elen, –enen, –eren (stiekem, kinderen, wandelen). (Komt overeen met categorie 23 Cito E5, M6)</p>	<p><i>werkwoordspelling E7 categorie 1.1).</i></p> <p>35. Leerlingen spellen woorden waarin de /s/ geschreven wordt als c (citroen, centrum, narcis, ceremonie). (Komt overeen met categorie 26 Cito M6 t/m M8)</p> <p>36. Leerlingen spellen woorden waarin de /s/ geschreven wordt als c (citroen, centrum, narcis, ceremonie). (Komt overeen met categorie 26 Cito M6 t/m M8)</p> <p>37. Leerlingen spellen woorden waarin de /ie/ geschreven wordt als i (piloot, uniform, dirigent, visite). (Komt overeen met categorie 25 Cito M6 t/m E7)</p> <p>38. Leerlingen spellen woorden met de uitgang –tie (actie, politie, auditie, manifestatie). (Komt overeen met categorie 30 Cito E6 t/m M8)</p> <p>39. Leerlingen spellen woorden met de uitgang –teit (kwaliteit, universiteit). (Komt overeen met categorie 31 Cito E6, M7, E7)</p> <p>40. Leerlingen spellen woorden met de uitgang –heid (gezondheid, verkoudheid, overheid). (Komt overeen met categorie 31 Cito E6, M7, E7)</p> <p>41. Leerlingen zetten een komma in een opsomming (Ik eet brood, fruit, vlees en wat salade.) en tussen bijvoeglijk naamwoorden (Ik heb een mooie, rode fiets). <i>Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus op 1F</i></p> <p>42. Leerlingen spellen woorden waarin de /zj/ geschreven wordt als g (giraf, horloge, etalage, college). (Komt overeen met categorie 28 Cito E6, M7)</p> <p>43. Leerlingen spellen woorden die beginnen met 's ('s morgens, 's avonds). (Komt overeen met categorie 29 Cito E6, B8/M8)</p> <p>44. Leerlingen spellen woorden die eindigen op 's (auto's, diploma's, agenda's, Carlo's). (Komt overeen met categorie 29 Cito E6 t/m B8/M8)</p>
--	---

Groep 7	Groep 8
<p>45. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden op –den in de tegenwoordige tijd (wij vinden, hij vindt). (Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7, M8 categorie 1.2). <i>Wordt verwacht op referentieniveaus 1S</i></p> <p>46. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden zonder klankverandering</p>	<p>64. Leerlingen vervoegen en spellen voltooid deelwoorden van werkwoorden op –ven/-fen en –zen/-sen (beloofd, gereisd). (Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7, M8 categorie 3.2)</p> <p>65. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden op –den in de</p>

<p>in de verleden tijd, maar zonder dubbelvormen als praten-praatten en zonder werkwoorden op -ven of -zen (ik maakte, zij hoorden).<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 2.3)</i></p> <p>47. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden zonder klankverandering in de verleden tijd, met een dubbelvorm van -d of -t (ik raadde, jij stootte, wij landden).<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 2.1 en 5.1)</i></p> <p>48. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden met klankverandering in de verleden tijd (wij liepen, wij kochten, hij ging). Uitgezonderd werkwoorden op -den of -ten.<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 2.2)</i></p> <p>49. Leerlingen gebruiken vraagtekens, uitroepetekens en aanhalingstekens op de juiste wijze.<i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus op 1F)</i></p> <p>50. Leerlingen spellen woorden waarin de /sj/ geschreven wordt als ch (chocola, chef). <i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus op 1F)</i></p> <p>51. Leerlingen spellen moeilijke Nederlandse woorden met een b aan het eind of in het midden (krab, ambtenaar, voetbalclub). <i>(Komt overeen met categorie 33 Cito M7,E7)</i></p> <p>52. Leerlingen spellen woorden waarin /t/ geschreven wordt als th (theater, apotheek, thema). <i>(komt overeen meet categorie 40 Cito M7, E7)</i></p> <p>53. Leerlingen spellen woorden met -isch(e) (kritisch, logische). <i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus 1F)</i></p> <p>54. Leerlingen spellen een hoofdletter in aardrijkskundige, historische en godsdienstige namen en namen van instellingen (Zuid-Hollandse, Tweede Kamer).<i>(Komt overeen met categorie 37 Cito M7)Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus 1S</i></p> <p>55. Leerlingen vervoegen en spellen voltooid deelwoorden (gegeten, vergeten, gepakt, gebeld). Uitgezonderd dubbelvormen als gebeurt-gebeurd.<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 3.1)</i></p> <p>56. Leerlingen vervoegen en spellen voltooid deelwoorden, die bijvoeglijk gebruikt worden met wel of geen -n</p>	<p>tegenwoordige tijd bij inversie: persoonsvorm-onderwerp (word jij?, vind jij?, houdt u?). <i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling M8 categorie 1.3)</i> <i>Wordt volgens referentieniveaus verwacht 3F</i></p> <p>66. Leerlingen vervoegen en spellen bijvoeglijk gebruikte voltooid deelwoorden met dubbelvormen: vergrote-vergrootte (de vergrote foto, het verlichte pad). <i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling,M8 categorie 4.2)</i></p> <p>67. Leerlingen spellen woorden met de letter x (taxi, examen,excuses).<i>(Komt overeen met categorie 44 Cito B8/M8)</i></p> <p>68. Leerlingen spellen woorden met de letter y (hobby, yoghurt, gymnastiek). <i>(Komt overeen met categorie 32 Cito B8/M8)</i></p> <p>69. Leerlingen spellen woorden met -iaal, -ieel, -ueel of -eaal (ideaal, financieel, speciaal, ritueel).<i>(Komt overeen met categorie 42 Cito B8/M8)</i></p> <p>70. Leerlingen spellen stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden (houten, wollen, zilveren, papieren, rubber, plastic). <i>(Komt overeen met categorie 45 Cito B8/M8)</i></p> <p>71. Leerlingen spellen veel voorkomende woorden die moeilijk zijn omdat ze op twee manieren kunnen worden uitgesproken of niet volgens de regels gespeld worden (agressief, onmiddellijk). <i>(Komt overeen met categorie 47 Cito B8/M8)</i></p> <p>72. Leerlingen spellen het meervoud van woorden op onbeklemtoonde -ik en werkwoorden op -iken (perziken, monniken, zaniken)<i>(Komt overeen met categorie 43 Cito B8/M8)</i></p> <p>73. Leerlingen spellen woorden met een koppelteken. In deze categorie komen aan de orde samenstellingen met botsende klinkers (herhaling), samengestelde aardrijkskundige namen, voor- en nabepalingen en vaste uitdrukkingen.<i>(Komt overeen met categorie 35 Cito B8/M8)</i></p> <p>74. Leerlingen spellen woorden met een tussenletter -s- (dorpsweg, stadspark, dorpschool). <i>(Komt overeen met categorie 34 Cito B8/M8)</i></p> <p>75. Leerlingen spellen woorden met een tussenletter-n- (boekenkast,</p>
--	--

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

<p>aan het einde (de gekookte eieren, een gekookt ei, het gebraden vlees).<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 4.1)</i></p> <p>57. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden op -ven/ -fen en -zen/-sen in de onvoltooid tegenwoordige en verleden tijd (ik bonsde, jij beefde, hij geeft, de juf verbaasde zich, jullie verfden).<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 2.3)</i></p> <p>58. Leerlingen vervoegen en spellen werkwoorden met klankverandering op -ten of -den in de onvoltooid verleden tijd (hij vond, zij vergat).<i>(Komt overeen met Cito werkwoordspelling E7,M8 categorie 2.2)</i></p> <p>59. Leerlingen spellen verkleinwoorden met -etje,-aatje, -ootje, -uutje of waarbij het grondwoord verandert (vriendinnetje, autootje, kettinkje, paadje).<i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus 1S)</i></p> <p>60. Leerlingen spellen woorden met de letter q (aquarium).<i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus 1F)</i></p> <p>61. Leerlingen spellen typisch Engelse leenwoorden, inclusief werkwoorden (computer, hij keepste, manager, clinic).<i>(Komt overeen met categorie 39 Cito E7, B8/M8)</i></p> <p>62. Leerlingen spellen woorden met een trema en een koppelteken (reünie, knieën, ruïne, drieëntwintig, zee-egel, auto-industrie).<i>(Komt overeen met categorie 36 Cito E7, B8/M8)</i> <i>Wordt verwacht op referentieniveau 3F</i></p> <p>63. Leerlingen spellen typisch Franse leenwoorden, inclusief accenten (café, bureau, militair, trottoir, toilet, renaissance).<i>(Komt overeen met categorie 38 Cito E7, B8/M8)</i></p>	<p>paddenstoel, pannenkoek).<i>(Komt overeen met categorie 34 Cito B8/M8)</i></p> <p>76. Leerlingen plaatsen komma's en dubbele punten in samengestelde zinnen en tussen werkwoorden.<i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus 3F)</i></p> <p>77. Leerlingen spellen afkortingen inclusief samenstellingen en afleidingen (tv, havo, blz., e-mail, wc-rol, AOW, -leeftijd, A4'tje, EHBO'er).<i>(Wordt niet verwacht vanuit de referentieniveaus)</i></p> <p>78. Leerlingen vervoegen en spellen voltooid deelwoorden met dubbelvormen (hij bestelt, hij heeft besteld).<i>(Wordt verwacht vanuit de referentieniveaus 3F)</i></p>
---	--

Bijlage c)

Dyslexiepas

Naam leerling:

.....

is in het bezit van een dyslexieverklaring en heeft daarom recht op bepaalde compenserende maatregelen. Deze maatregelen in de vorm van een dyslexiepas, maken deel uit van het beleid van de school om leerlingen met dyslexie extra zorg en faciliteiten te bieden, zodat deze leerling zo optimaal mogelijk van het onderwijsaanbod kan profiteren.

In de eerste weken van het nieuwe schooljaar vult de leerkracht en/of internbegeleider samen met de leerling de afsprakenkaart in.

Ouders/ verzorgers krijgen de ingevulde kaart ter inzage mee en plaatsen voor akkoord een handtekening op de afsprakenkaart. De afsprakenkaart is geldig tot er nieuwe afspraken gemaakt worden tussen de leerling, leerkracht, ouders/ verzorgers en eventueel intern begeleider. Dit kan gaande het betreffende schooljaar zijn (bijvoorbeeld na een groepsbespreking/ouderavond) of weer bij aanvang van een nieuw schooljaar.

Relevante gegevens op basis van het onderzoeksverslag dyslexie:

- Datum onderzoek:
- Afgifte dyslexieverklaring:
- Aandachtspunten:
- Specifieke pedagogische en didactische behoeften:
- Compensatiemogelijkheden:

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

Ook met dyslexie kun je veel bereiken! De volgende beroemde mensen hadden of hebben net als jij ook dyslexie:

Leonardo Da Vinci (1452-1519)	Schilder en kunstenaar
Alexander Graham Bell (1847-1922)	Uitvinder van de telefoon
Albert Einstein (1879-1955)	Beroemde uitvinder
Pablo Picasso (1881-1973)	Kunstenaar
John F. Kennedy (1917-1963)	Ex-president van Amerika
Walt Disney (1901-1966)	Filmregisseur
Muhammed Ali	Bokser
Wubbo Ockels	Nederlandse astronaut
Robbie Williams	Popster
Jamie Oliver	Topkok
Orlando Bloom en Tom Cruise	Acteurs

Tips:

- Laat een goede werkhouding zien!
- Vraag indien nodig om hulp.

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

- Gebruik je hulpmiddelen zelfstandig.
- Let goed op je huiswerk en gebruik een agenda.
- Kies zelf een leuk boek of een strip en lees elke avond een stukje of lees samen met je vader of moeder.

Afsprakenkaart

Naam leerling:

Datum:

.....

.....

Vakgebied	Aanpassingen
Toetsen algemeen	<p>☐ Ik krijg extra tijd bij het maken van toetsen.</p> <p>☐ De volgende toetsen mag ik (geheel of gedeeltelijk) mondeling doen of worden voorgelezen.</p> <ul style="list-style-type: none">- Cito Rekenen- Rekenen Pluspunt- Aardrijkskunde- Geschiedenis- Natuurkunde- Overig: <p>☐ Ik krijg de Cito toetsen vergroot aangeboden</p> <p>☐ Ik maak de volgende Cito-toetsen m.b.v. Kurzweil</p> <p>☐ Onvoldoende gemaakte toetsen mag ik mondeling herkansen.</p>
Lezen	<p>☐ Ik krijg vergrote teksten bij toetsen</p> <p>☐ Ik krijg auditieve ondersteuning bij teksten van zaakvakken en/ of toetsen</p> <p>☐ Ik hoef niet onvoorbereid hardop te lezen</p>
Spelling	<p>☐ Opdrachten die niets met spelling te maken hebben worden alleen beoordeeld op inhoud</p> <p>☐ Herhalingsfouten worden als één fout gerekend</p> <p>☐ Ik mag spelling oefenen op de computer en gebruik maken van de spellingcontrole in Word</p> <p>☐ Ik mag spelling oefenen in Kurzweil op de computer</p> <p>☐ Ik mag bij spelling gebruik maken van een spellingregelboekje of een regelkaart</p>
Taal	<p>☐ Schriftelijke opdrachten worden beperkt door gebruik van de computer of door het aanbieden van kopieerbladen.</p> <p>☐ Ik maak de helft van de taalopdrachten schriftelijk, de andere helft mag ik mondeling doen.</p> <p>☐ Stelopdrachten mogen korter zijn</p> <p>☐ Ik mag tijdens de les altijd gebruik maken van een woordenboek</p> <p>☐ Ik mag bij taalopdrachten alleen het antwoord noteren.</p>
Rekenen	<p>☐ Ik mag tijdens de les en tijdens toetsen gebruik maken van een tafelkaart</p> <p>☐ Ik mag tijdens de rekenlessen gebruik maken van een rekenmachine</p> <p>☐ Ik mag tijdens de rekenlessen gebruik maken van een rekenspiekboekje/ rekenspiekkaarten</p>
Topografie	<p>☐ De hoeveelheid topografie wordt beperkt tot:</p> <p>☐ De topografiekaart wordt vergroot op A3.</p>
ICT materiaal	<p>☐ Ik maak gebruik van de school iPad met de AppWriter</p> <p>☐ Ik gebruik op school mijn eigen tablet met de Lex-app</p> <p>☐ Ik maak gebruik van Kurzweil</p>

De Franciscusschool

katholiek basisonderwijs

	☐ Ik maak gebruik van de audiobestanden voor de zaakvakken
Overig	☐ De hoeveelheid huiswerk wordt beperkt ☐ Ik maak gebruik van mijn talenten en de leerkracht helpt mij hierbij ☐ Ik ben in het bezit van een typediploma (Pica, Loi-kidz, Typentopia) Datum diploma: ☐ Extra hulp buiten de groep/school (logopedist/ remedial teaching) ☐ Gekopieerde bladen met een sobere lay-out